

NEWS

ČERVEN 2021

Vážené čtenářky a vážení čtenáři,

před rokem jsme si v období prvního lockdownu pomáhali, šli roušky a věřili, že boj s pandemií za pár měsíců vyhraje. **Udržme si duch solidarity, doufejme v mnohem lepší dny**, než jsme znali před koronavirovou krizí. Je to důležité jak pro nás, tak pro příští generace. Chci Vás jen inspirovat k tomu, snažit se změnit alespoň něco. Jde o přizpůsobení se, pojďme se vrátit ke kořenům a zkusme být zase solidární. Záleží na tom, abychom se smáli a těšili na další školní rok.

Ráda bych Vás pozvala na online setkání **Edusíť – Setkání metodické skupiny Rozvoj výuky cizích jazyků**, které pořádám s kolegy z Národního pedagogického institutu **24. 6. 2021 od 14 do 15 hod. v prostředí Teams**.

Cílem setkání je stručně informovat a diskutovat nejen o nově vznikajícím katalogu registrovaných odborníků, tzv. Edusíti. Základní informace o Edusíti najdete na <https://www.edusit.cz/p/o-edusiti>.

Vstup do místnosti přes odkaz [Edusíť - setkání metodické skupiny Rozvoj výuky cizích jazyků 24.06.2021 - 14:00 - 15:00](#).

Jitka Kunčarová

Čtyři oblasti sebereflexe práce učitele pro zlepšení výuky

Situace žáků i učitelů je aktuálně složitá, přesto každý učitel může začít přemýšlet, jak výuku v příštím školním roce zlepšit. Žáci mají nové zkušenosti se samostatným učením a má to pro ně velký význam. Pro učitele je důležité neztratit energii, motivaci a rovnováhu.

K napsání tohoto článku o nutnosti sebereflexe učitelů mě inspirovali učitelé středních škol, se kterými spolupracuji, a učitelé v komunitě Hybrid Pedagogy, kde je od roku 2011 vedena diskuse o strategii učitelské praxe a jejím hodnocení.

Výuka nejen v době pandemie nemoci Covid-19

Akademici a ředitelé škol trvají na zachování maturitní zkoušky v dalších letech. K čemu je dobrá dnešní podoba maturit? **Není důležitější, aby akademici a ředitelé škol trvali na zlepšení výuky, která má vést k rozvoji celé osobnosti žáka, jeho samostatnosti a nezávislosti?**

Blíží se konec druhé poloviny školního roku. Většina učitelů a ředitelů škol nechce za jakoukoli cenu ztratit své mocenské nástroje, kterými jsou známky, přijímací zkoušky, závěrečné zkoušky a maturitní zkoušky. Na sociálních sítích probíhají diskuse stovek příznivců a odpůrců maturity. **Poslední rok potvrdil, že pro žáky je důležitá výuka ve třídě, její obsah, kvalitní zpětná vazba. Interakce s učitelem a spolužáky jsou tím, co žáky motivuje učit se. To je skvělá zpráva!** Vidí učitelé světlo na konci tohoto opravdu vyčerpávajícího ročního tunelu? Podívejme se na situaci s nadějí. Nyní je ten správný čas, aby učitelé bilancovali vlastní pedagogickou praxi. Na rozdíl od hodnocení, které provádí Česká školní inspekce, nebo od zpětné vazby, kterou učitelům dávají žáci, ukazuje proces sebereflexe poctivě a opravdově, co ve výuce funguje a co ne. Učitelům umožňuje skutečně přemýšlet o tom, co v jejich praxi zachovat nebo zlepšit.

Výuka vyžaduje péči. Učitelé ovlivňují žáky, se kterými pracují, instituce, ve kterých pracují, a komunity, ve kterých žijeme. Odráží minulost a současnost by měla připravovat na změny v budoucnosti. Výuka, která rozvíjí jednotlivce v rámci sítí a tříd žáků, buduje důvěru, sdílení a spolupráci. Přesněji řečeno, výuka, která si cení žáků jako jednotlivců, pomáhá jim budovat jejich znalosti, osobnost a motivuje je učit se.

Nové zkušenosti vedou učitele k sebereflexi

Učitel by měl pravidelně provádět reflexi vlastní pedagogické činnosti, tedy sebereflexi neboli potřebu zamýšlet se nad svou prací. Učitelé museli řešit v posledním roce desítky nových problémových situací, zkoušeli nové pedagogické postupy, hodnotili jiným způsobem výsledky žáků, porovnávali svou činnost s činností jiného kolegy, práci v různých třídách apod. Je obvyklé, že častěji učitele vedou k sebereflexi zejména problémové situace ve výuce, především tehdy, když učitel hledá vhodnější řešení či není zcela spokojen s dosavadními výsledky žáků.

Sebereflexe vyžaduje, aby byl učitel k sobě upřímný a otevřený k sobě samému. Není nutné kvůli neúspěchům propadat panice a snižovat si sebevědomí. Stále platí, že chybami se člověk učí a neúspěch je to, co učitele rozvíjí. Sebereflexí se rozumí uvědomování si svých zkušeností, prožitků z pedagogické činnosti a z pedagogického rozhodování. Jde o jakési zamýšlení se učitele nad vlastním jednáním, nad interakcí s žáky, rodiči, ale i kolegy.

Čtyři okruhy otázek pro učitele pro lepší výuku ve školním roce 2021/2022

Níže uvedené otázky poskytují učitelům návod, jak přemýšlet o tom, jak by měla vypadat výuka v příštím roce. Snažme se přejít do léta s pocitem, že víme, kam jít.

1. Otázky k budování vztahů a komunity

Školy a učitelé mají povinnost vytvářet bezpečné a pozitivní prostředí, které podporuje aktivity a učení žáků. Pokud se žáci v učebnách necítí dobře, nebudou se moci soustředit na učení a překročit hranice toho, co již vědí.

- Podporuji bezpečné prostředí pro učení, kde se žáci cítí dobře a ochotně se samostatně učí?
- Věřím, že se všichni žáci mohou zlepšit, učit se samostatně a odrážejí mé činy mé přesvědčení?
- Jsou má očekávání žákům jasná? Sdělují žákům svá očekávání? Zacházím se svými žáky s respektem a zdvořilostí?
- Umožňuje moje třída rozvoj pozitivních vztahů mezi žáky?

2. Otázky křížení výuky

Aby každá třída fungovala bez problémů, musí mít žáci k dispozici plány, musí existovat pevné struktury a postupy, které žákům pomohou soustředit se na učení. Tyto otázky se zabývají efektivitou řízení výuky ve třídě.

- Jsou mé lekce a vyučovací hodiny vždy dobře připraveny a organizovány s rozcestníky, materiály a zdroji, které jsou snadno dostupné?
- Upravuji nebo odlišuji zdroje podle potřeby žáků?
- Jsou moje postupy spravedlivé, aby všichni žáci měli příležitost účastnit se učení? Jak se mohu postarat o to, aby se to stalo?
- Když mám vhodnou strategii, sladím ji s každým dítětem a se situací?
- Jsou moje interakce s žáky užitečné a podpůrné?

3. Otázky k obsahu, znalostem a dovednostem

Jak dobře víme, co učíme a co je z obsahu výuky pro žáky to nejdůležitější? Umíme tento obsah naučit žáky? Otázky v této části se zabývají schopností učitelů vést žáky, aby měli znalosti, a také zajistit, aby žáci znalosti uměli využívat.

- Stanovím na začátku výuky předmětu jasně rámec výuky a poskytnu jasný obsahový cíl?
- Poskytuji dost informací, které jsou v souladu s cíli učení daného dne?
- Provádím po celou dobu lekce a vyučovací hodiny průběžné kontroly porozumění?
- Existují pro žáky příležitosti, aby se zapojili do diskuze, aby bylo slyšet jejich hlasy?
- Shrnu učení na konci každé lekce a vyučovací hodiny?

4. Otázky k hodnocení

Trávíme spoustu času výukou, ale jak víme, že žáci mají z této výuky prospěch? Hodnocení je způsob, jakým určujeme, co žáci vědí a na čem musí ještě pracovat. Následující otázky nám pomohou posoudit, zda dáváme žákům kvalitní zpětnou vazbu a dostatek příležitostí předvést své učení.

- Používám k určení pokroku žáků širokou škálu formálních i neformálních hodnocení?
- Hodnotím žáky před začátkem výuky předmětu a poté znovu po ukončení vyučování?
- Když zadávám práci, zveřejním kritéria úspěchu na úkolu, aby žáci pochopili očekávání?
- Dávám žákům dostatečnou příležitost prokázat kritické myšlení? Jsem flexibilní v této snaze?
- Když jsou žáci zmatení, sladím instrukce, které by mohly pomoci v aktuální situaci?

Na zlepšení výuky záleží

Milí kolegové a kolegyně, i když jsou tyto otázky dobrým začátkem, odpovědi jsou to, co pomáhá pokročit směrem k tomu, abychom se stávali stále lepšími učiteli. Nejdůležitější věcí, kterou můžeme udělat, je být k sobě upřímný, a to jak z hlediska toho, kde jsou naše úspěchy, tak i toho, kde bojujeme a máme rezervy. Když jsme si vědomi toho, co děláme dobře, můžeme tato vítězství posílit a navázat na to, co pro nás v minulosti fungovalo.

Ať se rozhodneme zaměřit na cokoli, na naši práci se zaměřují otázky, jako jsou ty výše. Vzhledem k tomu, že se blíží léto po obzvláště obtížném roce, nastal čas zhodnotit, na čem bychom mohli chtít pracovat. Tímto způsobem a v době, kdy jsou dny delší a slunečnější, budeme vidět světlo na konci tunelu a cíle pro příští školní rok.

Jitka Kunčarová

Inspirace z workshopu se středními školami 27. dubna 2021

Výuku online mini lekcí vedly v průběhu workshopu tandemy učitelů se čtyřmi žáky z jiné školy, kteří již odbornou terminologii (20 – 30 odborných výrazů) lekce ovládali. Jednalo se tedy o fázi procvičování již probraného učiva odborné angličtiny. **Chtěli jsme vidět aktivní procvičování formou poslechu, videa, cvičení**, kdy v rámci odborného textu, který byl předčítán, žáci chytali pouze ty položky, ke kterým se pojí odborný termín. Obdobně mohli vyučující vymyslet jiná cvičení. Pokud s tím měli problém, mohli prezentovat svou vizi procvičování odborné terminologie bez ohledu na řečový profil - tedy zda to bude poslechem, psaním, čtením, mluvením.

V průběhu každé z osmi mini lekcí poskytovali ostatní účastníci workshopu online zpětnou vazbu a vyplnili online hospitační záznam. Ukázky zpětné vazby a hospitačního záznamu s Vámi sdílíme.

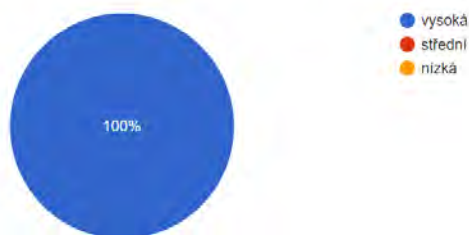

Albrechtova střední škola Český Těšín - dotazy, pozitiva a negativa

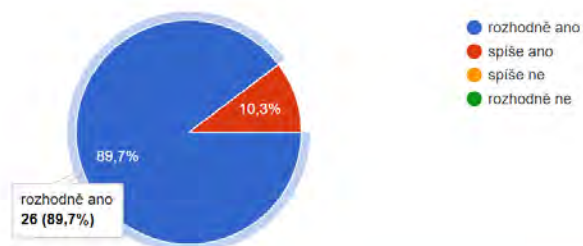
1. Aktivita a zájem žáků o výuku (jedná se o udržení pozornosti a účelné střídání aktivit)

29 odpovědí

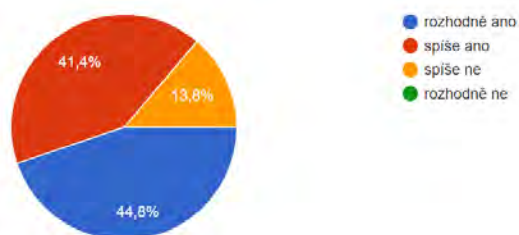
2. Tandem vyučujících kladl na žáky přiměřené a srozumitelné požadavky (jedná se o reakci většiny žáků na většinu požadavků)

29 odpovědí

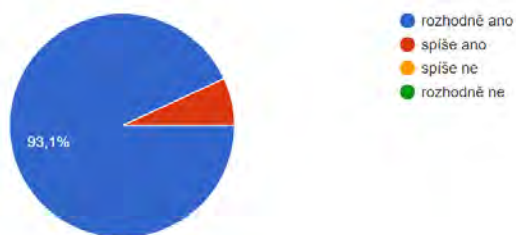
3. Převažovala výrazně aktivita žáků nad aktivitou tandemu učitelů (jedná se o příležitost žáků k učení)

29 odpovědí

4. Ve výuce panovalo pozitivní klima

29 odpovědí

5. Učitelé v tandemu spolupracovali (jedná se o účelné doplňování vyučujících a vhodné rozdělení rolí)

29 odpovědí

